

Arbeidsmarked for fremtiden

Velferdsordninger vi tar for gitt i dag, kan i fremtiden komme under press. Tør vi snakke om arbeidsmarkedet vårt?

TEKST

Tor Levin Hofgaard

PUBLISERT 5. juni 2013

Her i Norge er vi psykologer foreløpig lykkelig stilt, mens i nabolandene våre sliter de. En fagforening som vår må hele tiden følge utviklingen, og vi mener at den nærmeste fremtiden ser håpefull ut. I Danmark er det imidlertid allerede stor ledighet blant akademikere. 30 prosent av nyutdannede psykologer er uten jobb ett år etter at de ble autorisert. I løpet av året har vi i Norsk Psykologforening fått flere henvendelser fra Danmark om vi kunne tenke oss å bidra til at det ble lettere for danske psykologer å komme til Norge. De vet at her i landet er det ingen ledighet. Her er det fortsatt selgers marked, i hvert fall utenfor de store byene.

«Vi ser en økende bevissthet rundt skolen som en av våre viktigste forebyggingsarenaer. Derfor er det grunn til å relansere skolepsykologien, og skolepsykologen»

Men kan vi få samme situasjon som Danmark har her i Norge? Ja, Norge kan også havne i krise. På kort sikt vil vi riktignok ikke møte samme virkelighet som Danmark. Det er fortsatt stor rekruttering til spesialisthelsetjenesten, både av nyutdannede og av spesialister. I byene er arbeidsmarkedet trangere, slik at folk ofte må søke seg til mindre urbane strøk enn Oslo og Bergen sentrum. Men det at ikke alle får jobb nøyaktig i sitt foretrukne geografiske område, kan vanskelig kalles en arbeidsmarkedskrise for psykologer.

Hvorfor er vi optimistiske? Blant annet fordi vi ser at alle politiske partier har ambisjoner om utvikling og sikring av lett tilgjengelige psykologtjenester i kommunen. Hvor mange psykologer det vil være behov for i kommunene, er ikke lett å beregne. Folkehelseinstituttets tall viser at vil vi trenge ca. 1500 psykologer i kommunene for å dekke tilbudet til barn og unge alene. Skal man også nå de voksne, snakker vi altså om et behov for 2000–3000 psykologer. I tillegg til lavterskelpspsykologene som skal jobbe med forebygging, tidligintervensjon og behandling av både milde og alvorlige lidelser,

er tre andre felt aktuelle: barnevernet, skolen og somatikken. Her er det åpenbart at vårt fag både kan og bør bidra med mer enn i dag. Kanskje skulle vi her også nevne et annet voksende felt: alderspsykologien.

Barnevernet fatter beslutninger av stor betydning for både barn og foreldre. Behovet for å kvalitetssikre disse beslutningene og god gjennomføring av tiltakene er økende. Utredningene av barn, deres og familiens relasjonskompetanse og tilknytning er komplekse. Slik vi leser forslaget til ny lov om barneverntjenester, vil kommuner få økt ansvar for sakkyndige vurderinger, og det er vanskelig å se at mange andre enn psykologene kan gjøre dette. Skal barnevernet få den nødvendige fagkompetansen, vil de med andre ord trenge mange psykologer, både i statlig og kommunalt barnevern.

Dagens pedagogisk-psykologiske tjeneste (PPT) var tradisjonelt en psykologarbeidsplass, men i dag er andelen psykologer betydelig redusert. Dette skyldes flere faktorer; mulighetsvinduer som åpnet seg andre steder og politiske prioriteringer. Likevel ser vi en økende bevissthet rundt skolen som en av våre viktigste forebyggingsarenaer. Derfor er det grunn til å relansere skolepsykologien, og skolepsykologen. I Finland er det nå lovfestet at det skal være psykologer ansatt ved hver eneste skole fra 1. klasse til og med videregående skole. De skal ikke bare være «behandlere», men bidra til et godt skolemiljø, utvikle skolen i en god retning, drive forebyggende tiltak osv. Lærdommen fra Finland kan vi absolutt hente inn til Norge. Om vi skal relansere psykologene inn i PPT eller finne en annen modell, er ikke det viktigste. Det sentrale er at psykologisk kompetanse blir lett tilgjengelig for skolene.

I Danmark har de på grunn av ledighetstallene utfordret psykologene til å bli mer kreative når de vurderer hvor de kan benytte sin kompetanse, eksempelvis at de også må søke jobber der en ikke spesifikt etterspør en psykolog. Dette kan vi også lære av her i Norge. Få psykologer søker stillinger som ikke er utlyst som en psykologjobb. Dette skyldes nok at det er tilstrekkelig mange psykologjobber i dag, men på sikt kan det nok være smart å lære seg å tenke kreativt. Det lille vi vet om fremtiden på mellomlang sikt, er at i perioden 2020 og utover vil utgiftene til staten øke kraftig. Velferdsordninger vi tar for gitt i dag, vil komme under press. De store reformers tid kan med andre ord snart være slutt. Da kan det bli viktig å ha flere bein å stå på, opprettholde faglig fleksibilitet og kunne vise god omstillingsevne.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 6, 2013, side 622

TEKST

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk psykologforening